

در کنگره بین المللی علامه طباطبایی رحمۃ‌الله‌علیه عنوان گردید

پایگاه فکری مستحکم با آرایش تهاجمی نیاز امروز است

کنگره بین‌المللی علامه سیدمحمدحسین طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه «در محورهای قرآن و حدیث، حکمت عملی، اخلاق و عرفان، حکمت نظری، فقه و اصول، کلام و ادیان» همزمان با چهل و دومین سالگرد ارتحال این مفسر کبیر قرآن، با پخش بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار دست‌اندرکاران برگزاری این کنگره پیام تصویری آیات؛ سبحانی و جوادی آملی، سخنرانی آیت‌الله صادق آملی لاریجانی رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و با حضور طلاب، اساتید و علما، ۲۴ آبان در مدرسه علمیه امام کاظم علیه‌السلام شهر مقدس قم برگزار شد.
همچنین روز دوم این کنگره ۲۷ آبان با پیام حضرت آیت‌الله سبحانی و سخنرانی حجت‌الاسلام والمسلمین آل‌هاشم نماینده ولی‌فقیه در آذربایجان شرقی و با حضور فضلا، علما و اندیشمندان در تالار وحدت دانشگاه تبریز برگزار شد.
مراسم اختتامیه این کنگره بین‌المللی نیز ۳۰ آبان با حضور شخصیت‌های علمی و سیاسی در تهران برگزار خواهد شد.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، متن بیانات معظم‌له در دیدار دست‌اندرکاران برگزاری کنگره بین‌المللی علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه که در تاریخ چهارشنبه ۱۷ آبان ۱۴۰۲ برگزار شده بود، ۲۴ آبان در محل برگزاری همایش در قم منتشر شد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این دیدار، مرحوم علامه را پدیده‌ای کم‌نظیر در حوزه‌های علمیه در قرن‌های اخیر خواندند و گفتند: یکی از کارهای مهم آیت‌الله سید محمدحسین طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه در بحبوحه تهاجم اندیشه‌های وارداتی و بیگانه، جهاد فکری و تشکیل یک پایگاه فکری مستحکم و با آرایش تهاجمی بود؛ کاری که امروز به آن نیاز داریم.

رهبر انقلاب اسلامی، با اشاره به ویژگی‌های برجسته و ممتاز مرحوم علامه طباطبائی، همچون «علم»، «پارسایی و پرهیزگاری»، «ملکات اخلاقی»، «ذوق هنری و شعر و ادبیات» و «صفا، رفاقت و وفاداری»، افزودند: در بعد علمی ایشان جنبه‌های مختلفی وجود دارد که یکی از آنها، تنوع علمی کم‌نظیر آن مرحوم است.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، با اشاره به تسلط علامه طباطبائی در علومِ همچون «فقه»، «اصول»، «هیت

به گزارش خبرگزاری حوزه، حضرت آیت‌الله سبحانی، در پیامی تصویری به کنگره بین‌المللی چهل و دومین سالگرد ارتحال علامه طباطبائی عنوان کردند:

«**اولم یرو انا ناتی الأرض** نقصها من أطرافها والله یحکم لا معقب لحکمه وهو سریع الحساب»

«از برگزارکنندگان این همایش تشکر می‌کنم؛ زیرا در حقیقت معرفی یک شخص نادرالوجود در میان افراد ماست و در حقیقت ترویج این شخصیت، ترویج علم و کمال است. همچنین مراتب شکر مضاعف خود را از همه دوستانی که در این مجلس هستند، عرضه می‌دارم. قرآن می‌فرماید: گاهی یک فرد به‌صورت فرد است؛ اما از نظر خدمت به‌صورت امت است؛ «إن ابرهیم کان أمة». ابراهیم فردی در بابل بود، بعد آمد فلسطین و بعد هم آمد حجاز. به‌ظاهر یک فردی است؛ اما قرآن او را امتی تلقی می‌کند؛ زیرا خدماتی که انجام داد، خدمات عظیمی بود و بشریت را از بت پرستی نجات داد؛ حتی حاضر شد، سوخته شود؛ اما این ایده زنده بماند. آیهای را که من تلاوت کردم، درباره علماست؛ امام باقر علیه‌السلام این آیه را بر علما تطبیق می‌کند: «**اولم یرو انا ناتی الأرض** نقصها من أطرافها».

مگر مردم نمی‌بینند که ما از زمین می‌کاهیم. می‌فرماید: مراد از «کاستن زمین»، مردن علما و بزرگان است؛ کانه این علما بخشی از این زمین هستند که رفتن اینها، رفتن زمین است. «**اولم یرو انا ناتی الأرض** نقصها من أطرافها»؛ مرحوم علامه طباطبائی یکی از مصادیق این آیه و مصادیق آیه قبلی بود. او به‌ظاهر فرد بود و مانند یک فرد زندگی کرد؛ اما اثری که گذاشت، آثار امتی بود. البته زندگی ایشان در آن مقاله‌ای که نوشتم، اجمالاً آمده است. من نمی‌خواهم در آن باره سخن بگویم؛ بلکه می‌خواهم نظر شخصیت‌ها را درباره ایشان یادآور شوم. مرحوم آیت‌الله بروجردی اعلی‌الله‌تعالیه کسی نبود که بی حساب درباره افراد سخن بگوید. خیلی در این مسئله دقت می‌کرد.

من در یکی از مجالس ایشان بودم و اتفاقاً مرحوم آقای طباطبائی هم در آن مجلس بود و آمده بودند برای عرض تشکر از اینکه ایشان مدرسه‌ای برای مرحوم طباطبائی تبریزی گرفته بود. ناگهان خادم ایشان آقای حاج‌احمد آمد و گفت: پسرعموی آسید ابوالحسن اصفهانی با پزشک سوئدی آمدند که خدمت شما برسند. اجازه می‌فرمایید؟ کمی تأمل کرد و سپس گفت: اشکالی ندارد.

اینها آمدند. البته اتفاقاً پسرعموی آسید ابوالحسن نشست روی زمین؛ اما آن دکتر موفق نشد و به زحمت بین القیام و الجلوس بود. سؤال این بود که ما آمده‌ایم. کنگره‌ای در آنکارا داریم، درباره مواد مخدر و بالآخص خمر. می‌خواستیم نظر اسلام را بفهمیم. شما نظر اسلام را بیان کنید. من در فکر رفتم که آقا چه موضوعی را می‌خواهد بیان کند. اگر ضرهای پزشکی را بخواهد بگوید که اینها واردند. خب، حقیقت بر قلوب اولیاء الهام می‌شود؛ فرمود: امتیاز انسان با عقل است و الکل ضد عقل است.

من دیدم خیلی تعجب کردند. بعداً سؤال دیگری مطرح کرد که من نمی‌گویم. بعدا گفتند: آقا شما مطلبی بنویسید و ما از طرف شما نظر اسلام را بیان کنیم. ایشان نگاهی به مجلس کرد و چشمش به آیت‌الله طباطبائی افتاد. تمام نظر این کلمه ایشان است؛ گفت: «آقای آسید محمدحسین طباطبائی تبریزی

ایشان تفسیر المیزان را دریایی از معارف اجتماعی و سیاسی روز در کنار مبانی فکری و حکمی و جنبه‌های خاص تفسیری برشمرند و گفتند: امروز نیز ما، نیازمند پایگاه فکری تهاجمی هستیم که پاسخگوی نیازهای روز و شبهات باشد و این کار را باید از مرحوم علامه طباطبائی یاد بگیریم.

رهبر انقلاب اسلامی، عمل به معارف اخلاقی و سلوکی و بسنده نکردن به ارائه صرف مطالب اخلاقی را دومین ویژگی برجسته علامه طباطبائی دانستند و خاطرنشان کردند: مرحوم علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه با آن همه وجوه علمی، هیچ هویتی برای خود قائل نبود و در برخورد‌های رفاقتی و عمومی، یک انسان نرم‌خو، صاحب حلم، متواضع، گرم، گیر، دل‌چسب و خوش‌بین بود.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تأکید کردند: علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه آن قدر که اکنون شناخته شده است، در زمان حیات، شناخته شده نبود و به‌برکت اخلاص ایشان، روز به روز شخصیت و آثار علامه در سطح کشور و دنیا، بیشتر شناخته خواهد شد.

ایشان تفسیر المیزان را دریایی از معارف اجتماعی و سیاسی روز در کنار مبانی فکری و حکمی و جنبه‌های خاص تفسیری برشمرند و گفتند: امروز نیز ما، نیازمند پایگاه فکری تهاجمی هستیم که پاسخگوی نیازهای روز و شبهات باشد و این کار را باید از مرحوم علامه طباطبائی یاد بگیریم.

رهبر انقلاب اسلامی، عمل به معارف اخلاقی و سلوکی و بسنده نکردن به ارائه صرف مطالب اخلاقی را دومین ویژگی برجسته علامه طباطبائی دانستند و خاطرنشان کردند: مرحوم علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه با آن همه وجوه علمی، هیچ هویتی برای خود قائل نبود و در برخورد‌های رفاقتی و عمومی، یک انسان نرم‌خو، صاحب حلم، متواضع، گرم، گیر، دل‌چسب و خوش‌بین بود.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تأکید کردند: علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه آن قدر که اکنون شناخته شده است، در زمان حیات، شناخته شده نبود و به‌برکت اخلاص ایشان، روز به روز شخصیت و آثار علامه در سطح کشور و دنیا، بیشتر شناخته خواهد شد.

است، معنایش این است که معلولی است؛ اما در میان آن‌ها علت مستقلی نیست».

از همان زمان، مرحوم علامه مطهری، نسبت به ایشان علاقه‌مند شد؛ نه‌تنها علاقه‌مند شد، در حقیقت خیلی وابسته به او بود. در نوشته‌های خودش می‌گوید: «علامه طباطبائی روحی له الفداء».

خدمات ایشان در حوزه، خیلی خدمات چشم‌گیری است.

اولاً ایشان آمد مسائل فلسفی را اشاعه داد. مسائل فلسفی در حوزه خیلی محدود بود. حضرت امام رحمۃ‌الله‌علیه هم به‌صورت محدود تدریس می‌کرد. مصلحت در همین دید؛ اما ایشان آمد و این مسئله را گسترش داد؛ بالاتر اینکه مسائل فلسفی را از آن حالت بغرنجی به‌صورت ملموس درآورد.

یکی از خدمتشان این است که رساله‌ای دارند در «حرکت جوهریه» که ظاهراً چاپ هم شده است. ۷۰ مسئله را در آن رساله حل کرده است. البته عباراتشان، عبارات خیلی مختصری است. در حقیقت، در این راه، راه شیخ الرئیس را دارد؛ همان‌طوری که شیخ‌الرئیس با عبارات کوتاه، مفاهیم عالی را بیان می‌کند، ایشان هم در این رساله، مفاهیم عالی را با عبارات کوتاه بیان می‌کنند.

یکی از خدمتشان در حوزه این است که توانست، مسائل روایی را با قرآن تطبیق کند. گاهی در گوشه و کنار حوزه و خارج حوزه، نسبت به بعضی از روایات اظهارنظرهای صحیحی نبود که ایشان آمد و بسیاری از روایات را از قرآن درآورد که اگر امام این را می‌فرماید، از این نکته عالی استفاده کرده است که توانست، بسیاری از روایات را که بعید به‌نظر می‌رسید، مدرک آن‌ها را از خود آیات بیان کند.

البته خدمتشان زیادتر است. قلم فارسی در حوزه کم بود. یکی از خدمات ایشان این بود که جمعی را برای مقاله‌نویسی دعوت کرد؛ آن هم در یک مجله‌ای که یکی از مراکز دینی تهران آن را منعکس کند.

جمعی که در اینجا دعوت کرد، مرحوم مطهری، مرحوم قدوسی، مرحوم مفتاح بود و مرحوم آقای بهشتی، آقای موسی صدر بود و کم و بیش این‌ها شروع به مقاله نوشتن کردند و قلم فارسی در حوزه راه افتاد.

«**هوالبعد** من‌ای النواحی ایتته»؛ این دریاست؛ من سخن گفتن را از کجا شروع کنم. یکی از مزایای ایشان این است که خیلی حاضر نبود، تظاهر به علم کند. اگر کسی با ایشان یک ماه در یک خانه زندگی می‌کرد، اصلاً احساس نمی‌کرد، این مرد، فرد باسوادی است.

خیلی نسبت به این مسئله، کتوم بود. علاوه بر این، کسانی که مستعد بودند، اینها را در سیر و سلوک راه بیندازد، این‌ها را می‌پذیرفت. البته نه همه افراد را. همه افراد لایق این مقام نیستند. آنچه را که از استادش آسیدعلی قاضی رحمۃ‌الله‌علیه آموخته بود، برای شاگردانش القا و عده‌ای را تربیت کرد.

بنابراین فردی است، از شمار دو چشم، یک تن کم؛ وزشمار خرد، هزاران بیش. البته عراض من، عراض افتتاحیه است؛ حتماً باید مختصر و کوتاه باشد ولاً بیشتر سخن می‌گفتم. ان‌شاءالله تقدیر از ایشان تقدیر از علم است و تقوا و تقدیر از این است که دیگران این راه را بروند.

البته ایشان نسبت به مسائل عرفانی صعودی کتوم بود. چیزی اظهار نمی‌کرد؛ گاهی چیزی از زبانش بیرون می‌رفت.

اما از نظر ادب؛ ادب عربی و ادب فارسی، ایشان منظومه‌هایی در نحو، صرف، و خط داشت. آن دو از بین رفت؛ اما خطش باقی است و ادب فارسی‌شان، از نظر شعرشناسان درجه یک است.

والسلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته
ادامه در صفحه بعد

باحضور فرهیختگان حوزه و دانشگاه

حکیم الهی ۲

ویژه‌نامه علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه در دانشگاه تبریز رونمایی شد

همزمان با کنگره بین‌المللی علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه در تبریز، ویژه‌نامه علمی و پژوهشی «حکیم الهی ۲» و «رفیق دیرین» ویژه‌نامه بزرگداشت مقام استاد سیدهادی خسروشاهی از شاگردان علامه طباطبائی، که به همت هفته‌نامه «افق حوزه» تهیه، تدوین و چاپ شده بود با حضور نمایندگان ولی فقیه در آذربایجان شرقی و غربی، رؤسای دانشگاه‌های سهند، تبریز و آزاد اسلامی تبریز، جمعی از اساتید دانشگاه علامه طباطبائی تهران، مدیران، اساتید و طلاب حوزه‌های علمیه خوارهران و برادران استان تبریز رونمایی شد.

• «حکیم الهی ۲» در یک نگاه

این ویژه‌نامه در قالب سه فصل «مقالات و بیانات»، «مصاحبه‌ها و گفتاها»، «یادداشت‌ها و خاطرات»، در ۳۱۶ صفحه می‌باشد.

بر اساس این گزارش آنچه مخاطبان در این ویژه‌نامه می‌خوانند به شرح ذیل است:

- سخن نخست: حجت‌الاسلام والمسلمین عسکر دیرپاز

مقالات و بیانات

- در فرهنگ قرآن کریم مهم‌ترین حق، حقّ توحید است نه حق حیات. آیت‌الله‌العظمی جوادی‌آملی؛ • روایتی از زندگی علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه به قلم علامه حسن‌زاده آملی؛ • حوزه علمیه قم پیش‌آهنگ تفسیر و معارف قرآنی در جهان اسلام؛ آیت‌الله اعرافی گفتمان فلسفی نوصدراپی: استاد علی‌اکبر رشاد؛ • شرح و تفصیلی بر پاسخ علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه در نامه‌ای از آیت‌الله سعادت‌پرور رحمۃ‌الله‌علیه: استاد حسن رضائی خراسانی؛ • بررسی علل و عوامل افول حکمت عملی در جهان اسلام و نقش علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه در احیای آن؛ حجت‌الاسلام والمسلمین رحیم شاهدی؛ • نقد و بررسی روایات تأویلی اسماعیلی با رویکرد به دیدگاه علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه در تفسیر المیزان: حجت‌الاسلام والمسلمین ابوالفضل فتحی؛ • آزادی عقیده در قرآن از منظر علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه: حجت‌الاسلام والمسلمین محمد نظری؛ • سلامت و بهداشت و پزشکی در تفسیر المیزان: حجت‌الاسلام والمسلمین حسن‌رضا رضایی؛ • بررسی عرفان و تصوف از دیدگاه علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه: حجت‌الاسلام والمسلمین حمیدالله رفیعی؛ • روش‌شناسی پاسخ به شبهات در اندیشه و آثار علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه: حجت‌الاسلام والمسلمین امیرعلی حسنلو؛ • مقایسه عقلانیت ارتباطی با عقلانیت وحیانی (هابرماس و علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه): حجت‌الاسلام والمسلمین کریم‌خان محمدی؛ • بررسی و نقد اندیشه رشیدرضا از نگاه علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه: حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالرحیم رضایپور؛ • سلوک عرفانی آیت‌الله علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه: حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعلی طباطبائی؛ • تاریخ‌سازی به‌سبک کدیور مطالعه موردی علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه: حجت‌الاسلام والمسلمین سهراب مقدمی شهیدانی؛ • اهل‌بیت علیهم‌السلام در تفسیر المیزان: حجت‌الاسلام والمسلمین محمد صحنی سردرودی؛ • نگاهی هرمونیکی به شخصیت علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه در تفسیر المیزان: استاد اصغر طاهرزاده

مصاحبه‌ها و گفتارها

اصول فلسفه و روش زنالیسم علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه و ختم غائله مارکسیسم؛ • گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین محمدباقر شریعتی‌نیا سبزواری؛ • حیات علمی و عملی علامه سید محمد حسین طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه در خاطرات آیت‌الله انصاری شیرازی رحمۃ‌الله‌علیه علامه طباطبائی و هنارتی کرین: گفت‌وگو با استاد سیدهادی خسروشاهی رحمۃ‌الله‌علیه؛ • حکیم نواندیش؛ منظومه فکری علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه: گفت‌وگو با استا عبدالحسین خسروپناه؛ • جریان‌شناسی تألیف و نگارش تفسیر المیزان: گفت‌وگو با آیت‌الله سیدهادی غضنفری خوانساری؛ • درآمدی بر مباحث فقهی و اصولی علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه: گفت‌وگو با استاد حوزه سیدمرتضی حسینی‌گرگانی

یادداشت‌ها و خاطرات

بیان علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه در بی‌اسم و رسم بودن «ذات حق»؛ حجت‌الاسلام والمسلمین حسین ششایی؛ • حکایت یک شعر مفقود شده: شعر ناتمام علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه که توسط استاد ابوالحسنی‌منذر تکمیل شد؛ • خاطرات فقیه اخلاقی آیت‌الله علی احمدی میانجی از علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه؛ • دستورالعملی از علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه: خاطره‌ای از حجت‌الاسلام والمسلمین محمدحسن زمانی؛ • خاطره‌ای از بدرالسادات طباطبائی دختر علامه طباطبائی رحمۃ‌الله‌علیه

